

Lærere og elever i tempelsanger-skolen i Dharmapuram, Adhinam

af LARS KJÆRHOLM

Indien opfattes i Vesten ofte stereotypt som et evigt, uforanderligt land, og hinduerne som passive mennesker, der er underlagt kastevæsen og skæbnetro. Men det er øjnene, der ser, som afgør, hvad man får øje på. Udrustet med begreber om aktører og sociale processer bliver det muligt at se en social dynamik i det indiske samfund, som mange iagttagere af Indien har haft svært ved at få øje på.

Da jeg drog på feltarbejde i Tamil Nadu i 1978 var det for at studere en særlig kaste og dens placering i kastesystemet. Kasten hedder Karkattar Vellalar. Det er en dominerende jordejerkaste, som er højt placeret, idet den rangerer lige efter brahminerne, Indiens præstekaste. Karkattar Vellalar kastens folk betegnes som 'meget rene'. Målet for mit feltarbejde var at finde ud af, hvordan de havde opnået denne helt særlige placering. Kort sagt, hvad skal der til i Sydindien, for at en kaste bliver betegnet som 'meget ren'?

De tidlige artikler af Fredrik Barth om aktører, sociale processer og generative modeller blev en slags briller, som kunne give blik for tilblivelsen og ændringen af sociale strukturer

INDIEN

- EVIGT OG UFORANDERLIGT?

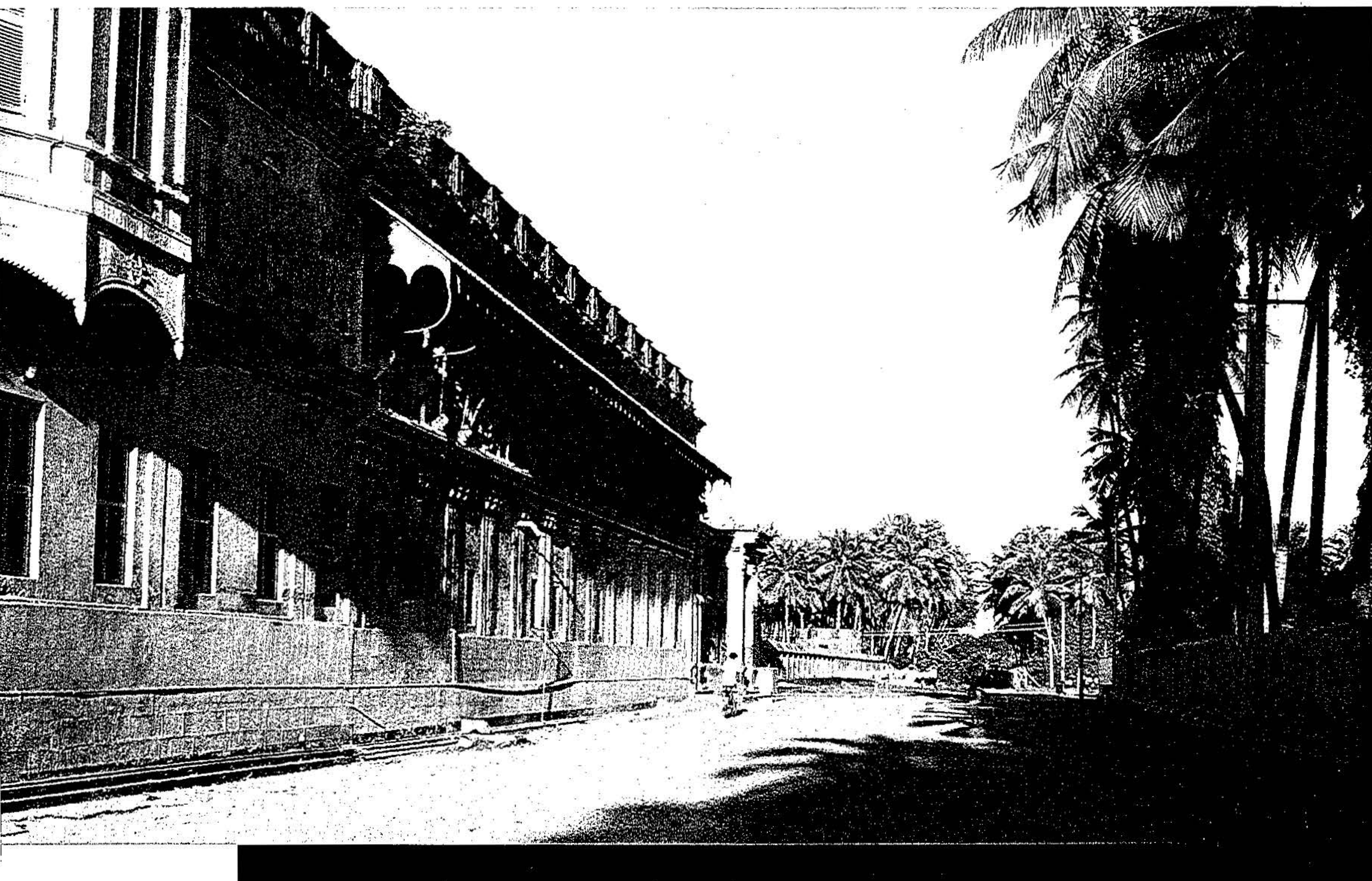
og dermed bløde lidt op for det snævre syn på evige kaster, strukturer og systemer, som prægede antropologien i Indien.

Nu var der visse oplagte problemer med at bruge Barth i netop Indien. Den tidlige Barth insisterede kraftigt på aktørperspektivet og den enkeltes valgmuligheder og manglede opmærksomhed på underliggende strukturer, som f.eks. kassetilhørsforhold, som kunne begrænse eller styre aktørernes udfoldelsesmuligheder. I Indien bestemmer kastesystemet individets muligheder i social handling i en grad, som gør, at man er nødt til at tænke det med i enhver interaktion mellem to aktører. Det var først, da Barth selv ankom til et kastesamfund, Bali, at han juste-

rede sine teorier og skrev, at individet i et sådant samfund var positioneret, og i høj grad begrænset i sine valgmuligheder af sit kasetilhørsforhold. Jeg havde læst Talal Asads kritik af Barths studie af Swat pathan samfundet. Asad sagde, at Barth sikkert kunne få jobbet som hofideolog hos fysten af Swat, fordi hans studie underbelyste klasseforskellene i dette samfund og ikke pegede klart nok på, at der var en betydelig og betydningsfuld forskel på folk i Swat: nogle ejer jorden, andre ejer ingen jord. Derfor var jeg både opmærksom på Barths aktørperspektiv som en styrke, men også som en mulig fejlkilde, hvis man ikke også var opmærksom på faktorer som gjorde aktørerne ulige i deres mulighed for at vælge.

I Indien handlede antropologien på den tid meget om forskellige typer af kastesystemer, og hvordan man skulle udvikle en generel model, som kunne forklare hele den logik, som lå bagved kasterne og alt deres væsen. Der var eleverne af den franske strukturalistiske antropolog, Louis Dumont, og så var der en gruppe marxistisk orienterede antropologer. Begge disse skoler var systemorienterede og levede ikke aktøren megen plads i deres studier. Min eneste udvej af den klemme var altså en optimistisk nordmand og hans noget mangelfulde aktørperspektiv, som helt klart ikke slog til i den indiske kontekst, men som dog var bedre end slet intet aktørperspektiv. Således udrustet drog jeg til Sydindien.

En del af det enorme bygningskompleks som rummer Dharmapuram Adhinam, Shivatilbederes hovedkvarter i Tanjore distriktet i Tamil Nadu. Stedet blev grundlagt af en mand af Karkattar Vellalar kasten og har spillet en rolle for kastens anseelse og høje status.

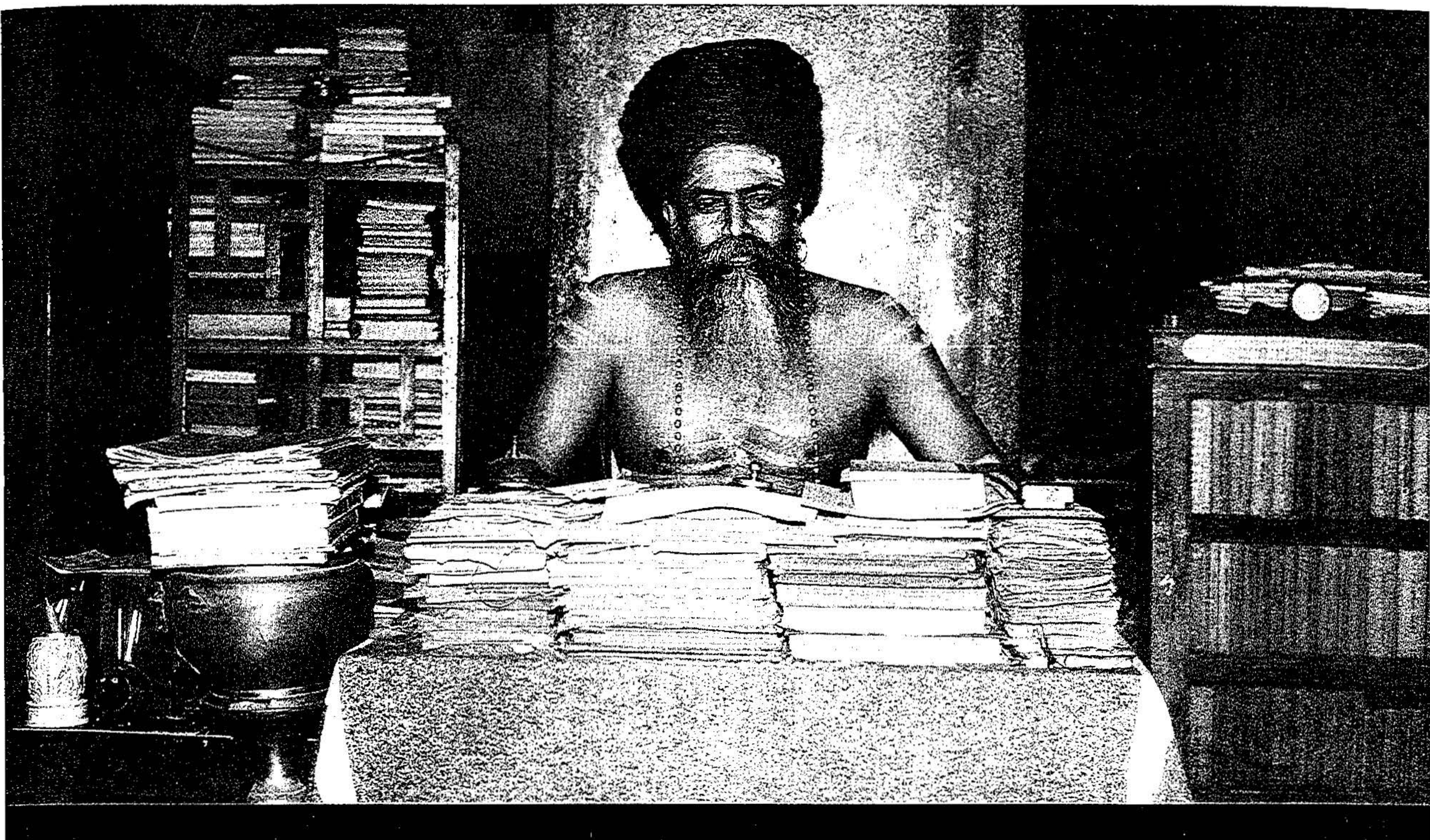
Shivadyrkernes højborg: Dharmapuram Adhinam

"Hvis du vil forstå, hvem vi er, så må du besøge Dharmapuram Adhinam", sagde mine sydindiske venner af Karkattar Vellalar kasten til mig. Feltarbejdet begyndte ganske vist i en landsby i det sydligste Tamil Nadu, som hedder Rajavallipuram, men jeg fandt hurtigt ud af, at jeg måtte opgive kun at lave feltarbejde ét sted. Jeg måtte rejse næsten 400 kilo-

meter nordpå til Tanjore distriktet og besøge Dharmapuram Adhinam. Det er en stor religiøs institution, hvor man uddanner tempelsangere, Oduvar, som de kaldes i Tamil Nadu, og hvor den særlige tamil bhakti filosofi dyrkes og udbredes. Stedets overhoved tilhørte Karkattar Vellalar kasten. Det er et meget stort bygningskompleks af paladsagtige dimensioner. Jeg blev lukket ind i en enorm forhal og in-

strueret om, hvordan jeg skulle hilse lederen af institutionen, Hans Hellighed Shanmuga Deshikar Brahmacharya. Jeg skulle komme ind til ham med bar overkrop, som tegn på ydmyghed, og derpå lægge mig ned på gulvet i fuld længde og foretage en dyb armbøjning. Det var som at komme i audiens hos paven i Rom, og stedet er da også at sammenligne med Vatikanet i lidt mindre målestok. Ikke blot er det et

Lederen af Dharmapuram Adhinam i 1980'erne, hans hellighed Shamugadeshikar Brahmacharya. Hans lange hår er snoet op om hans hoved som en hue. Dharmapuram Adhinam udgiver bøger om den særlige filosofi som er opstået i Tamil Nadu omkring Shiva bhakti religionen og er både et kloster og lærdomscenter, og et uddannelsescenter for de særlige bhakti tempelsangere, Oduvar, som synger klassiske tamil bhakti sange i Shiva templer i Tamil Nadu.

åndeligt center for Shivatilbedere af de højere kaster i Tamil Nadu, det er det økonomiske center i et netværk af templer, som bestyres af Karkattar Vellalar og andre højere kaster. Disse templer ejer jord, og der strømmer indkomst fra disse tempeljorder til Dharmapuram Adhinam.

Bhakti og den individuelle aktør

Stedet blev grundlagt af en

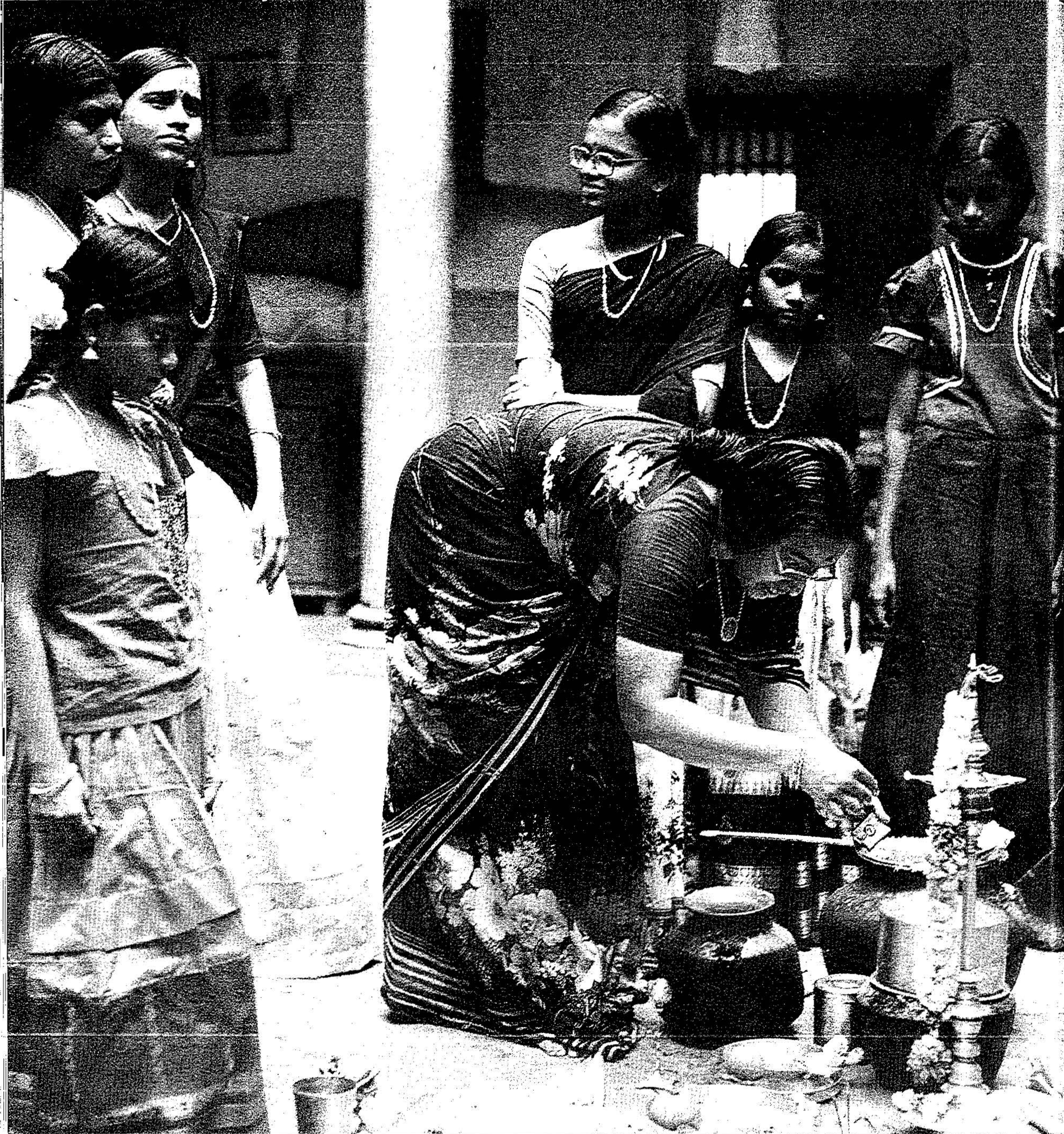
mand af Karkattar Vellalar kasten for næsten 800 år siden, og formålet med det var at fremme en form for bhakti religiøsitet, som kan ses som en konkurrent til den ritualistiske hinduisme, hvor brahminpræster er mellemed mellem mennesker og guder. Ifølge bhaktikulturerne er alle 'lige i Guds øjne', og derfor kan enhver selv henvende sig direkte til gud. Denne forskel på bhaktikulten og den ritualistiske hin-

duisme svarer altså nogenlunde til forskellen mellem katolicisme og protestantisme.

I Dharmapuram uddanner man tempelsangere, som ansættes i templer rundt om i Tamil Nadu med det ene formål at synge de gamle tamil bhakti sange.

I den særlige måde de to strømninger i hinduismen nu lever sammen på i Tamil Nadu har man altså valgt at satse på begge ting: Karkattar Vellalar

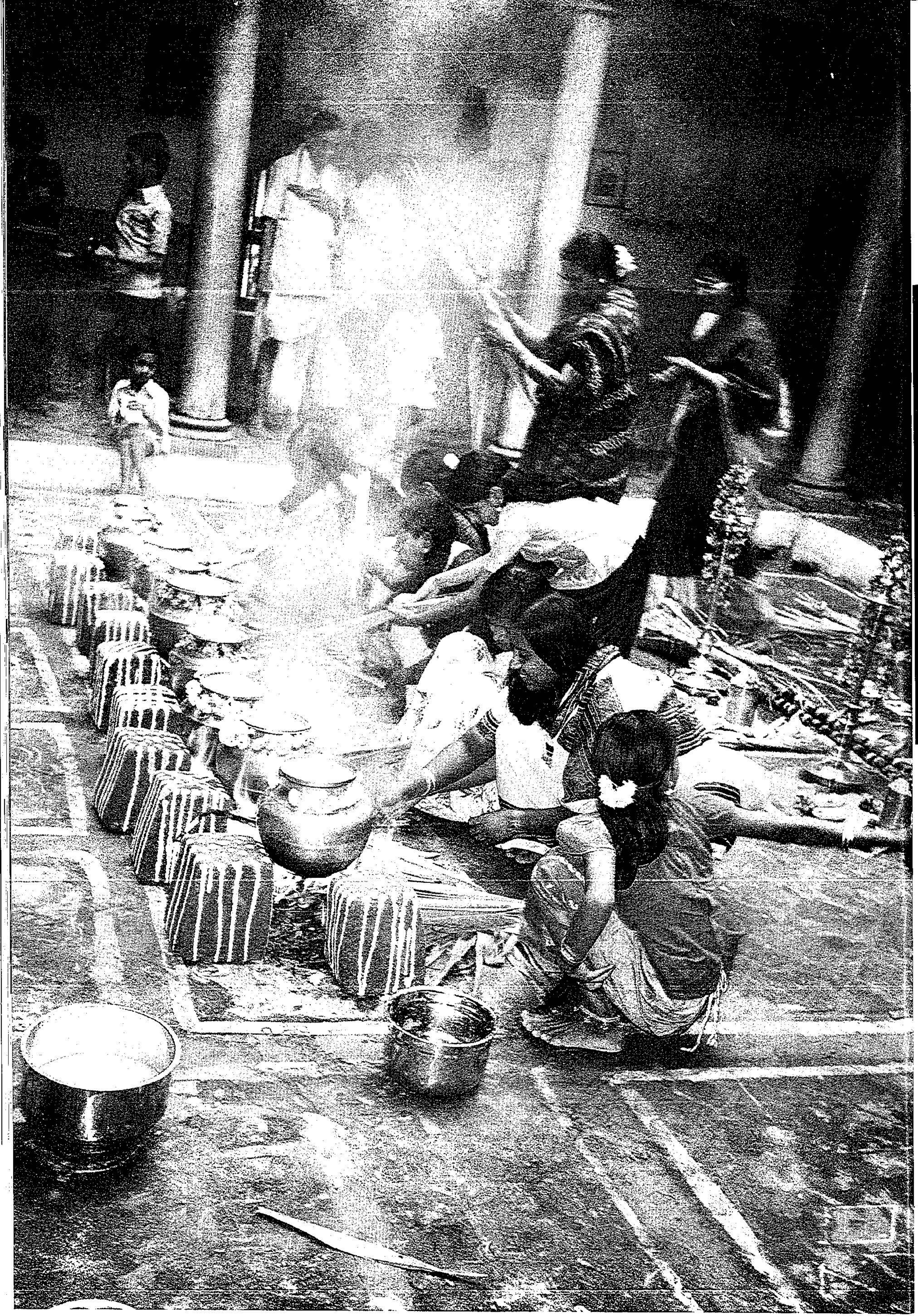
I et velhavende Karkattar Vellalar hus udfører kvinderne pongal ritualet. Det er et sydindisk midvinterritual, som kun udføres af husets kvinder. Mænd er kun tilskuere. Kun de kvinder i familien, som har gennemgået vilakkidu kalyanam ritualet, deltager, og de unge ugifte kvinder viser stolt deres halskæder af koral og guldperler frem ved denne lejlighed.

Karkattar Vellalar piger i Tamil Nadu ved vilakkidu kalyanam ceremonien. Det er et ritual som kun findes i denne kaste, og det består i, at pigens morfar eller bedstefar giver hende en kostbar halskæde af koral og guldperler. Ritualet har form af et hinduistisk ægteskabsritual, og derfor er pigens til venstre klædt ud som 'brudgom'. Vilakkidu kalyanam ritualet udføres altid samtidig med pongal festen, den sydindiske midvinterfest, som finder sted midt i januar.

kasten har både brahmin præster ansat i deres templer, men der er også ansat Oduvar'er, det vil sige tempelsangere, som synger klassisk tamil bhakti. Denne institution er altså blevet til i en kulturel proces, hvor en foretagsom

i et velhavende Karkattar Vellalar hus udfører kvinderne pongal ritualet. Det er et sydindisk midvinterritual, som kun udføres af husets kvinder. Mænd er kun tilskuere. Rituallet består i at man koger ris med brun sukker udendørs på en meget gammeldags facon med ildsteder af soltørret ler og med tørrede palmyrablade som brændsel. Til daglig laver disse kvinder mad i moderne køkkener med moderne gaskomfurer og elektriske køkkenapparater.

mand af Karkattar Vellalar kasten finder sammen med nogle mænd af andre kaster og grundlægger et foretagende, som er i tydelig opposition til brahminerne.

Karkattar Vellalar som religiøse entreprenører

Dette peger klart på kulturelle og sociale aktører, som sætter en proces i gang, som over lang tid giver dem større magt og højere status. Det er lykkedes for disse sociale entrepre-

nører at bygge bro mellem deres lokale magtbaser, i Karkattar Vellalar kastens tilfælde landsbyen Rajavallipuram, på den ene side, og på den anden side en stor elitær religiøs institution langt uden for deres eget distrikt og deres daglige sfære. Karkattar Vellalar kasten forbandt altså nogle sfærer, som ingen andre kaster i landsbyen havde været i stand til at forbinde, og hermed havde de kunnet opbygge en enestående høj position. Der er en vis lighed her med Barths studie af entreprenøren, den foretagsomme person, som kommer udefra. Entreprenørens væsentligste kendetegn er at kunne forbinde hidtil uforbundne sfærer. Karkattar Vellalar er oprindelig kommet fra Tanjore distrikt til Tirunelveli langt mod syd. De har derpå kunnet udnytte, at de havde kontakter i det område, som de kom fra, til at opbygge deres helt særlige status.

Karkattar kasten som etnisk gruppe

De lokale idéer om kastens karakteristika gør, at de sydindiske kaster kommer til at minde meget om Barths etniske grupper. De er karakteriseret ved at have nogle forestillinger om, hvilke kulturelementer, der er karakteristiske for deres gruppe, og som andre etniske grupper ikke har. Her fremviser Karkattar Vellalar kasten stolt

et særligt ritual: vilakkidu kalyanam, som kun udføres af dem, så mine informanter sørgede for, at jeg fik lejlighed til at se rituallet. Det udgør også en del af den 'kulturelle kapital', som giver dem høj status. Rituallet består i, at en lille pige får en halskæde af koral og guldperler af sin morfar eller bedstefar på pongal dagen, den sydindiske midvinterfest, som ligger midt i januar. Rituallet skal udføres før pigens første menstruation og adskiller sig derfor fra de menstruationsritualer, som alle andre sydindiske kaster udfører, når deres unge piger har deres første menstruation. Vilakkidu kalyanam er dyrt, halskæden koster mange penge, og pigen skal have andre guldsmykker, silkesarier og olielamper, så det signalerer velstand, men også eksklusivitet, for det udføres kun af denne ene kaste. Desuden signalerer det en særlig grad af renhed hos Karkattar kastens kvinder.

Kaster forandrer sig

Nu er kasten på vej ud af landsbyerne, og på vej til at blive en ny elite i den moderne, uddannede indiske middelklasse, og derfor er de gradvis ved at give slip på deres status som dominerende jordejere. Det tilskyndes de også til, fordi der nu via lovgivningen er lagt loft over, hvor meget jord en enkelt person kan eje. Men andre kaster, som Marava kasten, i landsbyen Rajavallipuram ser så en chance for at indtage den position som dominerende jordejerkaste, som Karkattar Vellalarne har indtaget. Men denne kastes århundredlange involve-

Vilakkidu ritualet i et Karkattar Vellalar hjem. En mor indvier sin datter i tilbedelse med olielamper. Pigen får dels en kostbar halskæde af guld og koral, men hun får også to små olielamper som et tegn på at hun går fra at være 'lille pige' til at være 'ung pige', d.v.s. hun kan nu deltage i husarbejde og hjælpe til med at lave mad og tilbede guderne hver dag med olielamperne.

ring i den klassiske tamil bhakti kan de ikke overtage. De kan heller ikke overtage et ritual som vilakkidu kalyanam, det er forbeholdt Karkattar Vellalar kasten. Men det er muligt for Maravaerne at ændre den måde, hvorpå de fejrer deres pigers første menstruation. De begynder nu at udføre ritualet i stor og ødsel målestok, inviterer hundreder af mennesker og bruger brahminpræster i forbindelse med ritualet. Hermed signalerer de: vi er på vej opad i det lokale samfund. Der er endnu en ændring i deres kultur, som foruroliger Karkattar Vellalarne meget, idet Marava kastens enker er begyndt at synge klagesange for den afdøde. Karkattar Vellalar kastens enker sang klagesange over den afdøde mand, og det havde en sammenhæng med, at de ikke kunne gifte sig igen. Selv en enke på 20 er altså enke resten af sit liv. Hos Marava kasten har det altid været muligt for enker at gifte sig igen, men de begynder nu at efterligne Karkattar Vellalar kastens skikke, idet Marava enker ikke blot synger klagesange over deres afdøde, men sætter højtalere op, så alle i landsbyen kan høre det. "De vil være ligesom os", sagde Karkattar Vellalarne med gysen i stemmen. For dem var det et signal om, at en anden kaste ville indtage den position, som de havde haft i århundreder.

Selvom social dynamik måske skal ses over lidt længere tidsforløb i Indien, og selvom man måske skal betragte den sociale aktør som en kaste-gruppe snarere end en en-

kelt person, så viser eksemplerne, at der er åbenbare muligheder for, at sociale grupper og enkeltpersoner foretager valg og forsøger at forandre det sociale og kulturelle system til egen fordel.

Endnu den dag i dag ser det ud til, at der er store vanskeligheder med at få indført mere dynamiske perspektiver i udforskningen af Indien, fordi både Dumonts strukturalistiske arv og den indiske marxisme er meget sejlivede i regionen. Det indiske samfund ændrer sig betydeligt hurtigere end f.eks. det danske i disse år, så der er store og uudnyttede muligheder for at anvende Barths begreber i Indien.

Videre læsning:

Lars Kjærholm: *Caste Ethos and Strategies of Social Mobility in a Transitional Society*. I: John P. Neelsen (ed.): *Gender, Caste and Power in South Asia*. Manohar 1991.

Lars Kjærholm: *Vilakkidu Kalyanam. A Marriage-like Prepuberty Ritual of the Karkattar Vellalar of Tamil Nadu*. *Studia Orientalia* vol.50, 1981. Helsinki.

Lars Kjærholm: *Bhaktidigtning og Tamil Kultur*. *Svalernes Blad*. 1984-3.

www.hindu.dk

LARS KJÆRHOLM HAR SIDEN 1971 UDFØRT EN RÆKKE FELTARBEJDER I TAMIL NADU OG HAR PUBLICERET EN LANG RÆKKE ARTIKLER OM SIN FORSKNING. HAN ER LEKTOR I ANTROPOLOGI VED AFDELING FOR ETNOGRAFI OG SOCIALANTROPOLOGI, MOESGÅRD.

fotos, Lars Kjærholm